

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Decizie tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.

SECȚIA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 36712/10
Valentina ROȘCA
versus Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită la 22 octombrie 2019, într-o Cameră compusă din:

Robert Spano, *Președinte*,

Julia Laffranque,

Paul Lemmens,

Valeriu Grițco,

Egidijus Kūris,

Jon Fridrik Kjølbro,

Ivana Jelić, *judcători*,

și Hasan Bakirci, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere cererea menționată, depusă la 9 iunie 2010,

Ținând cont de observațiile prezentate de Guvernul reclamat și observațiile prezentate de către reclamantă,

Deliberând, pronunță următoarea decizie:

CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

1. Reclamanta, dna Valentina Roșca, este cetățeană moldoveană, născută în anul 1954, care locuiește în Seseni. Ea a fost reprezentată în fața Curții de către dna T. Puiu, avocat în Chișinău.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei decizii a fost efectuată de Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său *ad interim*, dna R. Revencu.

3. Circumstanțele cauzei, prezentate de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

A. Contextul cauzei

4. În septembrie 2002 o profesoară din satul reclamantei a dispărut. Cadavrul acesteia a fost găsit zece zile mai târziu într-o fântână părăsită. Rezultatele anchetei penale au conchis că decesul femeii a survenit în rezultatul sinuciderii, iar cauza penală a fost încetată.

B. Scrisoarea adresată ministrului afacerilor interne

5. La 11 iunie 2003 în adresa ministrului afacerilor interne a parvenit o scrisoare scrisă de mână. Scrisoarea menționa că ea fusese scrisă din numele unui grup de locuitori din satul reclamantei, fiind semnată de către primarul comunei și având aplicată ștampila primăriei. Autorii scrisorii au descris circumstanțele cu privire la dispariția victimei și cele în care a fost găsit cadavrul, invocând că nu erau de acord cu rezultatele investigației efectuate de către poliție.

6. În scrisoare se afirma că, după dispariția victimei, la 29 septembrie 2002, întreg satul, inclusiv mai mulți elevi și profesori, a început să caute femeia prin tot satul. Toate viile, livezile și fântânile din sat au fost verificate.

7. Cadavrul victimei fusese găsit zece zile mai târziu într-o fântână părăsită cu puțină apă în ea. Era straniu faptul că mai mulți elevi, bărbați și profesori din școală au declarat că fântâna în care a fost găsit cadavrul femeii fusese verificat de către ei în primele zile de căutare și că atunci aceștia nu văzuseră nimic în acea fântână. Potrivit scrisorii, cadavrul fusese găsit la fundul fântânii în poziție așezată. În fântână era puțină apă, astfel încât doar partea inferioară a corpului victimei era acoperit de apă. Măinile ei aveau semne că ar fi fost în contact cu apa, în timp ce restul corpului era moale la atingere și din gura victimei se prelingea sânge după ce cadavrul fusese scos din fântână.

8. În scrisoare se menționa că, de fapt, în sat circula vestea că victima ar fi fost omorâtă de către cumnata sa, C.C. Era cunoscut faptul că victima era bolnavă și deseori mergea la C.C. pentru a i se face injecții, deoarece C.C. era asistentă medicală. În sat se specula că probabil ceva nu ar fi mers bine și victima a fost ținută timp de mai multe zile în casa cumnatei sale C.C. în stare de inconștiență. Potrivit zvonurilor, soțul lui C.C. și fiul acesteia, care era student la facultatea de medicină, ar fi ajutat-o pe C.C. să transporte victima în timpul nopții cu un automobil de culoare neagră la fântâna părăsită și ar fi înscenat suicidul victimei.

9. De asemenea, în scrisoare se menționa că ancheta efectuată de către poliție ar fi putut fi viciată, deoarece suspectii și familia victimei erau rude apropiate și aveau un văr care deținea o funcție de rang înalt în cadrul Inspectoratului de Poliție Orhei. Prin urmare, exista o mare probabilitate că ancheta ar fi fost mimată și că acea cauză a fost intenționat tratată în mod fals ca un suicid. Autorii scrisorii au solicitat investigarea suplimentară a cazului și păstrarea confidențialității scrisorii față de C.C., explicând că le era frică de C.C.

C. Procedura împotriva reclamantei

10. La o data nespecificată C.C. a obținut o copie a scrisorii menționate *supra*. În luna mai 2006, C.C., soțul și fiul acesteia s-au adresat cu cerere de chemare în judecată cu privire la defăimarea lor împotriva a trei persoane, inclusiv a reclamantei. În cererea sa, C.C. nu a dezvăluit de unde a obținut copia scrisorii. Ea a susținut că deține suficiente argumente că scrisoarea ar fi putut fi scrisă de către reclamantă și/sau de către unul dintre pârâți, deoarece ei se aflau în relații ostile cu ea, iar celelalte două persoane o urau. Cu referire la cel de-al treilea pârât, care era primarul satului, C.C. a susținut că a fost atras în proces, deoarece pe scrisoare figura semnătura acestuia.

11. În referința depusă în instanța de judecată, reclamanta a negat cu vehemență faptul că ea scrisese scrisoarea respectivă. Cu toate acestea, în timpul procesului civil un expert a constatat că scrisoarea fusese scrisă de către reclamantă, iar ulterior ea a recunoscut acest fapt.

12. În același timp, în conformitate cu prevederile Codului cu privire la contravențiile administrative, C.C. a depus o cerere cu referire la pretinse acțiuni de calomnie din partea reclamantei. În cadrul acestei proceduri, reclamanta a recunoscut faptul că scrisoarea respectivă fusese scrisă de către ea. De asemenea, reclamanta a recunoscut că se afla în relații ostile cu C.C. de mai mult timp. Cu toate acestea, ea a susținut că nu avusese intenția să o defăimeze pe C.C. sau să facă acuzații false împotriva ei și că, de fapt, prin acea scrisoare ea a dorit să informeze autoritățile despre zvonurile care circulau în sat în legătură cu circumstanțele în care fusese găsit cadavrul femeii în fântână. Ea a susținut că existau și alte persoane din sat care împărtășeau aceleași îngrijorări cu privire la rezultatele anchetei, iar una dintre acele persoane a lucrat în cadrul primăriei și a ajutat-o să obțină ștampila consiliului sătesc. De asemenea, reclamanta a admis faptul falsificării semnăturii primarului și al aplicării abuzive a ștampilei consiliului sătesc pe scrisoare. Reclamanta și-a justificat acțiunile prin dorința sa de a da o pondere mai mare acelei scrisori. La 25 iunie 2008 cererea depusă de către C.C. cu privire la pretinsele acțiuni de defăimare a fost respinsă din cauza omiterii termenului de prescripție.

13. La 16 decembrie 2008 Judecătoria Călărași a admis parțial acțiunea civilă înaintată de către C.C. împotriva reclamantei și a dispus încasarea

prejudiciului moral în mărime de 10000 lei (MDL – echivalentul a 715 euro) în beneficiul C.C., al soțului și fiului acesteia, instanța de judecată motivându-și soluția că acestora le fusese provocat un prejudiciu prin scrisoarea respectivă, autor al căreia fusese reclamanta.

14. Reclamanta a atacat hotărârea Judecătorei Călărași din 16 decembrie 2008 cu apel, susținând, *inter alia*, că potrivit hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale nu pot fi considerate acțiuni de defăimare informațiile ce se conțin în cereri sau petiții adresate organelor de drept. De asemenea, reclamanta a făcut referire la jurisprudența Curții (în particular la hotărârea *Zakharov v. Rusia*, nr. 14881/03, 5 octombrie 2006), susținând că, similar circumstanțelor acelei cauze, scrisoarea scrisă de către ea a purtat un caracter privat și nu a fost făcută publică. C.C., soțul și feciorul acesteia de asemenea au declarat apel împotriva hotărârii din 16 decembrie 2008, susținând că suma acordată pentru prejudiciul moral era prea mică.

15. La 3 septembrie 2009 Curtea de Apel Chișinău a respins ambele apeluri și a menținut hotărârea primei instanțe. Curtea de Apel Chișinău a stabilit că informația din scrisoarea adresată ministrului afacerilor interne nu corespundea adevărului, deoarece rezultatele investigației anterioare efectuate au constatat că victima s-a sinucis. Atât reclamanta cât și C.C., soțul și feciorul acesteia au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

16. La 24 februarie 2010 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul declarat de către reclamantă și a admis recursul declarat de către C.C., soțul și feciorul acesteia. Instanța de recurs a anulat hotărârile instanțelor inferioare și după examinarea fondului cauzei în lipsa părților, a adoptat o nouă hotărâre prin care a admis acțiunea părților și a majorat cuantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral până la 20000 lei (1430 de euro). Curtea Supremă de Justiție a fost de acord cu faptul că nu pot fi considerate acțiuni de defăimare cazurile în care informațiile cuprinse într-o petiție adresată organelor de drept ulterior se dovedesc a fi false. Cu toate acestea, instanța a menționat că acest fapt este admis doar în situațiile în care autorul petiției a acționat cu bună-credință în scopul informării autorităților cu privire la încălcarea legii. În prezenta cauză, însă, reclamanta a acționat cu rea-credință, deoarece ea nu aplicase semnătura sa pe scrisoare, ci a falsificat semnătura primarului, aplicând în mod abuziv ștampila primăriei pe scrisoarea respectivă.

D. Drept intern relevant

17. Pasajele pertinente ale Articolul 16 din Codul civil, prevăd următoarele:

“(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale..

(2) Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

...

(4) Dacă informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspândită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.

...

(7) Persoana lezată în drepturile și interesele sale, ocrotite de lege, prin publicațiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia.

(8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspândită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel.

...”

18. Potrivit pct. 19 din hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 9 octombrie 2006 cu privire la practica judiciară în cazurile de defăimare, o persoană care a făcut declarații într-o plângere adresată organelor de drept, care ulterior s-au dovedit a fi false, nu va putea fi trasă la răspundere pentru defăimare, dacă a acționat cu bună-credință și fără intenția de a defăima.

PLÂNGERE

19. Reclamanta s-a plâns în baza Articolului 10 din Convenție, invocând faptul că tragerea sa la răspundere civilă pentru defăimare a condus la încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare.

ÎN DREPT

20. Reclamanta a susținut că ingerința în dreptul său la libertatea de exprimare nu a fost prevăzută de lege, deoarece potrivit articolului 16 din Codul civil, coroborat cu hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea punctul 18 *supra*), scrisoarea expediată de către aceasta ministrului afacerilor interne nu a fost catalogată drept „diseminarea informațiilor care afectează onoarea, demnitatea și reputația profesională”, iar o persoană care, într-o plângere adresată organelor de drept, a făcut declarații care ulterior s-au dovedit a fi false nu poate fi trasă la răspundere pentru defăimare.

21. Alternativ, reclamanta a susținut că ingerința nu a fost necesară într-o societate democratică, deoarece limbajul utilizat în respectiva scrisoare nu a fost abuziv, dur sau intemperat. Ea doar și-a exprimat dezacordul cu rezultatele anchetei cu privire la circumstanțele decesului profesoarei și a dorit să informeze autoritățile despre zvonurile care la acel moment circulau prin sat. Faptul că ea nu a aplicat semnătura sa, ci a falsificat semnătura primarului, nu demonstrează că ea ar fi acționat cu rea-credință sau ar fi avut intenția de a defăima persoanele vizate.

22. Ingerința a fost disproporționată în raport cu scopul legitim, ținând cont de faptul că instanțele au impus-o să achite o sumă foarte mare pentru prejudiciul moral provocat persoanelor vizate. O astfel de pedeapsă severă a avut un efect disuasiv asupra dreptului reclamantei de a informa autoritățile cu privire la presupuse abateri din partea autorităților competente.

23. Guvernul a susținut că ingerința în dreptul reclamantei la exprimare a fost prevăzută de lege și a servit scopului legitim de protecție a onoarei și a demnității persoanelor care s-au plâns de acțiunile de defăimare. Reclamanta și-a exercitat dreptul la libertatea de exprimare cu rea-credință. Ea a difuzat informații false despre acele persoane, iar dovada acțiunilor ei de rea-credință a fost demonstrată prin faptul falsificării semnăturii primarului și al aplicării în mod abuziv a ștampilei primăriei pe scrisoare.

24. Guvernul a menționat că despăgubirea pentru prejudiciul moral pe care reclamanta trebuia să o achite persoanelor defăimate în cadrul acțiunii civile pentru defăimare nu constituie o sumă excesivă, aceasta fiind proporțională cu scopul legitim urmărit.

25. Curtea reiterează că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale evoluției sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva Articolului 10 § 2 din Convenție, aceasta este aplicabilă nu doar pentru „informațiile” sau „ideile” acceptate ori considerate drept inofensive sau indiferente, ci și pentru cele care rănesc, șochează sau deranjează. Acest fapt este impus de pluralism, toleranță și mentalitate deschisă, fără de care nu există o „societate democratică”. În forma consacrată de Articolul 10 din Convenție, aceasta este însoțită de excepții care necesită totuși o interpretare strictă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie să fie stabilită în mod convingător (a se vedea *Baka v. Ungaria* [MC], nr. 20261/12, § 158, 23 iunie 2016).

26. În cazurile în care interesele cu privire la „protecția reputației sau a drepturilor altora” implică prevederile Articolului 8 din Convenție, Curtea poate fi solicitată să verifice dacă autoritățile naționale au respectat un echilibru corect dintre cele două valori garantate de către Convenție, *id est*, pe de o parte, libertatea de exprimare protejată de Articolul 10 din Convenție și, pe de altă parte, dreptul la respectarea vieții private, garantat de Articolul 8 din Convenție. Principiile generale aplicabile cu privire la echilibrul corect dintre aceste drepturi au fost redate pentru prima dată în

Von Hannover v. Germania (nr. 2) [MC] (nr. 40660/08 și nr. 60641/08, §§ 104-07, CEDO 2012) și *Axel Springer AG* (pre-citată, §§ 85-88), ulterior detaliate în *Couderc și Hachette Filipacchi Associés v. Franța* [MC] (nr. 40454/07, §§ 90-93, CEDO 2015 (extrase)) și recent rezumate în *Perinçek v. Elveția* [MC] (nr. 27510/08, § 198, CEDO 2015 (extrase)).

27. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea menționează, în primul rând, că părțile sunt de acord cu faptul că a existat o ingerință în dreptul reclamantei la libertatea de exprimare. Această ingerință s-a bazat pe prevederile articolului 16 alin. (8) din Codul civil. Cu toate acestea, reclamanta a susținut că această ingerință nu a fost prevăzută de lege, deoarece în conformitate cu prevederile menționate *supra*, o persoană care într-o plângere adresată organelor de drept, a făcut declarații care ulterior s-au dovedit a fi false nu poate fi trasă la răspundere pentru defăimare. Curtea notează că, în conformitate cu hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea § 18 *supra*), o persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru răspândirea informațiilor false într-o plângere adresată organelor de drept, doar în cazul în care aceasta a acționat cu bună-credință și nu a avut intenția de a defăima. Ținând cont de concluziile expuse *infra*, Curtea consideră că în prezenta cauză, ingerința în dreptul reclamantei la libertatea de exprimare a fost prevăzută de lege.

28. În continuare, Curtea observă că ingerința în dreptul reclamantei a urmărit scopul legitim de a proteja onoarea și demnitatea altor persoane. Cu referire la necesitatea ingerinței, Curtea notează că scrisoarea respectivă se referă la o problemă de interes public, aceasta purta un caracter privat și era adresată unei autorități publice. Mai mult ca atât, conținutul scrisorii se referea la zvonuri și nu la acuzații directe. În pofida acestui fapt, reclamanta nu a încercat să verifice veridicitatea zvonurilor, dar implicit le-a preluat. Ținând cont de acest fapt, Curtea nu poate ignora faptul că reclamanta a recunoscut că se afla în relații ostile cu C.C.

29. De asemenea, Curtea observă că, în cadrul procesului de judecă, reclamanta nu a încercat să probeze în niciun fel circumstanțele de fapt cuprinse în scrisoarea respectivă. Ea nu a apelat la martori care ar fi putut confirma că existau și alte persoane în sat îngrijorate de rezultatele investigației cu privire la circumstanțele decesului victimei sau persoane care ar fi putut confirma declarațiile cu privire la locul unde a fost găsit corpul victimei, starea în care se afla cadavrul și alte declarații de fapt, care erau descrise în scrisoarea respectivă. Mai mult ca atât, concluzia instanțelor naționale cu privire la faptul că reclamanta a acționat cu rea-credință, demonstrată prin abuzul acesteia de aplicare a semnăturii primarului și a ștampilei, nu poate fi considerată arbitrară sau în mod vădit nerezonabilă. Astfel, în esență, instanțele naționale au efectuat un exercițiu de echilibru corect, deși în mod laconic, și argumentele oferite pot fi considerate relevante și suficiente. În consecință, suma acordată lui C.C. nu a fost intratât de exagerată încât să constituie o ingerință disproporționată în dreptul

reclamantei. Ținând cont de considerentele expuse *supra*, Curtea consideră că soluția instanțelor naționale a respectat un echilibru corect dintre interesele concurente ale lui C.C. și ale reclamantei. Ingerința în exercitarea dreptului reclamantei la libertatea de exprimare a fost justificată și Curtea respinge cererea ca vădit nefondată în baza Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 21 noiembrie 2019.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Robert Spano
Președinte